

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi rakennusten energiatehokkuudesta

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi rakennusten energiatehokkuudesta.

Lailla pantaisiin täytäntöön uudelleenlaaditun rakennusten energiatehokkuusdirektiivin (EPBD) 9 artiklassa asetetut vaatimukset olemassa olevien muiden kuin asuinrakennusten energiatehokkuudesta sekä 10 artiklan vaatimukset aurinkoenergian käyttöönotosta rakennuksissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto

3 § Energiatehokkuuden vähimmäisvaatimukset muissa kuin asuinrakennuksissa

Perustelumuistion mukaan energiatehokkuuden enimmäiskynnysarvot esitettäisiin lain 3 §:ssä taulukkomuodossa toimistorakennuksille, liikerakennuksille, majoitusliikerakennuksille, opetusrakennuksille, liikuntarakennuksille ja sairaaloille.

Perustelumuistiossa tuodaan esille, että direktiivin mukaan jäsenvaltiot voivat jättää soveltamatta edellä kuvattuja energiatehokkuutta koskevia vähimmäisvaatimuksia tiettyihin direktiivissä lueteltuihin rakennusluokkiin. Rakennusluokat ovat mm.:

- rakennukset, joita suojellaan virallisesti osana määrättyä ympäristöä tai niiden erityisten arkkitehtonisten tai historiallisten ansioiden vuoksi, tai muut kulttuuriperintörakennukset, siltä osin kuin niiden luonne tai ulkonäkö muuttuisi vaatimusten noudattamisen vuoksi tavalla, jota ei voida hyväksyä, tai jos niiden perusparannus ei ole teknisesti tai taloudellisesti toteutettavissa;
- hartauden harjoittamiseen tai uskonnolliseen toimintaan käytettävät rakennukset;

Tilastokeskuksen päärakennusluokan 07 Kokoontumisrakennukset ovat rakennuksia, jotka on tarkoitettu yleisölle tai jäsenistölle suunnattujen esitysten, juhlien, näyttelyjen, kilpailujen tai muiden tilaisuuksien järjestämiseen tai liikunnan mahdollistamiseen. Kokoontumisrakennuksia ovat myös kulttuurirakennukset (071), seura- ja kerhorakennukset (072), uskonnollisten yhteisöjen rakennukset (073), urheilu- ja liikuntarakennukset (074) sekä muut kokoontumisrakennukset (075).

Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan perustella, miksi enimmäiskynnysarvoja ei aseteta muille kuin 3 §:n taulukkomuotoiseen listaukseen sisällytettyjä julkisia kokoontumisrakennuksia. Iso osa kokoontumisrakennuksista jää näin säätelyn ulkopuolelle. Kokoontumisrakennukset eivät joitakin poikkeuksia lukuunottamatta kuitenkaan ole teknisiltä ominaisuuksiltaan lähtökohtaisesti ole sellaisia, että niille ei voisi asettaa energiatehokkuusvaatimuksia tai niille asetettavien energiatehokkuusvaatimusten tulisi poiketa 3 §:n luettelossa esitettyjen rakennusten energiatehokkuusvaatimuksista.

Suomessa yleisesti liikuntahallit rakennetaan koulurakennusten yhteyteen, jolloin tilojen yhteiskäytöllä saavutetaan monenlaisia säästöjä, myös energiatehokkuuteen.

OKM:n teettämän Liikunnan rakennusten nykytilaselvityksen (FCG Finnish Consulting Group Oy, 2024) mukaan Tilastokeskuksen aineistoon nojautuen monitoimihalleja oli vuonna 2022 Manner-Suomessa 136 kappaletta ja urheilu- ja palloiluhalleja oli vuonna 2022 Manner-Suomessa 678 kappaletta. Koulujen liikuntasaleja ei löydy omana kohtanaan Tilastokeskuksen rakennuslupatilastoihin perustuvasta aineistosta. Lipas-liikuntapaikkatietokannan mukaan vuonna 2023 oli Manner-Suomessa 1 848 koulun liikuntasalia.

Merkittävä osa liikuntahallikäytössä olevista tiloista rakennetaan koulurakennusten yhteyteen, jolloin pääkäyttötarkoitus määrittää käytettävän raja-arvon. Koulurakennuksiin liittyvät liikuntahallikäytössä olevat rakennuksen osat luokitellaan käyttötarkoitukseltaan koulurakennuksiksi. Niillä on näin korkeammat energiatehokkuusvaatimukset kuin erikseen rakennettavilla liikuntahalleilla.

Hallituksen esityksen mukaan samaan tosiasialliseen käyttötarkoitukseen luotaisiin kaksi erillistä kategoriaa. Olisi siis perusteltua määritellä myös muiden kuin kouluhankkeiden yhteydessä toteutettavien liikuntahallien raja-arvo koulurakennusten tasolle.

Erillinen alempi energiatehokkuusvaatimus liikuntahalleille voi johtaa koulurakentamishankkeissa epätarkoituksenmukaiseen osaoptimointiin, jolloin koulun yhteyteen toteutettava liikuntahalli rakennettaisiin erillisenä rakennuksena. Tällöin säätely ohjaisi toteuttamaan toiminnallisesti heikosti perusteltuja rakennuksia. Liikuntahallirakennuksissa ei ole myöskään välttämätöntä käyttää sellaisia rakenteellisia ratkaisuja, jotka edellyttäisivät alempaa vaatimustasoa.

4 § Aurinkoenergia rakennuksissa

Rakennusten energiatehokkuusdirektiivin 10 artiklassa asetetut rakennusten aurinkoenergian käyttöönottoa koskevat velvoitteet pantaisiin täytäntöön 4 §:llä. Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää hyvänä, että tämä pykälä kohdentuu tasapuolisesti erilaisiin rakennustyyppeihin.

Heidi Backman
kansliapäällikkö

Mikko Helasvuo
rakennusneuvos